UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Theologiæ Moralis

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

III. De actibus exterioribus Religionis, ac primò de adoratione, de sacrificio, de oblationibus, & primitiis, ac de decimis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38935

Visual Library

pore divini officii confessiones audiunt, non censeri præsentes choro, adeoque distributiones non lucrari.

Constat 4. Canonicum habentem beneficium Parochiale, lucrari quidem fructus sui Canonicatus, quamdiu Parochiæ deservit, non tamen quotidianas distributiones, absentiæ à choro respondentes. Et ratio est, quia ille non abest ob utilitatem Ecclesiæ, cui in Canonicum ascriptus est, sed alterius cujus curam habet. *Constat 5.* Theologum Ecclesiæ Cathedralis, aut Collegiatæ lucrari distributiones, si absit à choro ut legat, vel concionetur in propria Ecclesia: non autem si ista alibi peragere debeat. *Constat 6.* absentem causa studii, percipere quidem fructus, non tamen distributiones; quia non est evidens, quòd tale studium cessurum sit in utilitatem propriæ Ecclesiæ.

CAPUT III.

De actibus exterioribus Religionis, ac primò de adoratione, de sacrificio, de oblationibus, & primitiis, ac de decimis.

RESOLUTIO I. *Adoratio, per quam aliquis suum corpus ad Deum venerandum exhibet, est actus Religionis externus,*] De hac agit S. Thomas 2. 2. *quæst.* 84. per tres articulos, quorum 1. *docet*, adorationem qua Deus à nobis adoratur, esse actum Religionis, quod probat, quia adoratio ordinatur in reverentiam ejus qui adoratur. Manifestum est autem ex dictis Religionis proprium esse, reverentiam Deo exhibere.

Notandum verò ex responsione ad 1. Deo deberi reverentiam, propter summam ejus excellentiam, quæ aliquibus creaturis communicatur, non secundum æqualitatem, sed secundum quandam participationem. Et ideò alia veneratione Deum veneramur, quod

quod pertinet ad latriam; & alias quasdam excellentes creaturas, quod pertinet ad duliam. Et quia ea quæ exteriùs aguntur, signa sunt interioris reverentiæ, quædam exteriora ad reverentiam pertinentia, exhibentur excellentibus creaturis, inter quæ maximum est, adoratio: sed aliquid est quod soli Deo exhibetur, scilicet sacrificium.

Articulo 2. docet, adorationem importare actum corporalem, quod probat, quia cùm ex duplici natura compositi simus, intellectuali scilicet & sensibili, duplicem adorationem Deo offerimus; scilicet spiritualem, quæ consistit in interiori mentis devotione, & corporalem, quæ consistit in exteriori corporis humiliatione. Et quia in omnibus actibus latriæ, id quod est exterius refertur ad id quod est interius, sicut ad principalius; ideò ipsa exterior adoratio fit propter interiorem, ut videlicet per signa humilitatis, quæ corporaliter exhibemus excitetur noster affectus ad subjiciendum se Deo; quia connaturale est nobis, ut per sensibilia ad intelligibilia procedamus.

Articulo 3. docet, aliquem locum ex decentia requiri ad adorationem, non quidem principaliter, sed secundariò; quod probat, quia in adoratione principalius est interior devotio mentis, secundariũ verò est, quod pertinet exteriùs ad corporalia signa. Mens autem interius apprehendit Deum, quasi non comprehensum aliquo loco, sed corporalia signa necesse est quòd in determinato loco, & situ sint. Et ideò determinatio loci non requiritur ad adorationem principaliter, quasi sit de necessitate ipsius, sed secundum quandam decentiam, sicut & alia corporalia signa.

Notat autem in responsione ad 2. Locum eligi ad adorandum, non propter Deum qui adoratur, quasi cõcludatur loco, sed propter ipsos adorantes, idque triplici ratione, 1. propter loci consecrationem, ex qua spiritualem devotionem concipiunt orantes, ut magis

magis exaudiantur. 2. Propter mysteria, & alia sanctitatis signa quæ ibi continentur. 3. Propter concursum multorum adorantium, ex quo fit oratio magis exaudibilis.

Et *in responsione ad 3. observat*, secundum quandam decentiam nos adorare versus orientem. 1. Propter divinæ majestatis indicium, quod nobis manifestatur in motu cœli, qui est ab oriente. 2. Propter paradisum in oriente constitutum, ut legitur *Genes. 2.* secundum litteram 70. Interpretum, quasi quæramus ad paradisum redire. 3. Propter Christum, qui est lux mundi & Oriens nominatur *Zachar. 6.* quique ascendit super cœlum cœli, ad orientem: & ab oriente etiam expectatur venturus, secundum illud *Matth. 24.* Sicut fulgur exit ab oriente, & paret usque ad occidentem; ita erit & adventus filii hominis. Plura hoc loco de adoratione tractari solent, quorum brevis resolutio sumi potest ex Idea Theologiæ Speculativæ *lib. 2. cap. 20.*

RESOLUTIO II. *Sacrificium est actus externus Religionis, quo aliqua res exterior Deo offertur.*] De sacrificio agit S. Thomas *2. 2. quæst. 85.* per quatuor articulos, quorum 1. *docet*, offerre sacrificium Deo, esse de lege naturæ, quia naturalis ratio dictat homini, ut ei quod est supra hominem, subjectionem & honorem exhibeat, secundum suum modum. Est autem modus conveniens homini, ut sensibilibus signis utatur ad aliqua exprimenda. Et ideò ex naturali ratione procedit, quòd homo quibusdam rebus sensibilibus utatur, offerens eas Deo, in signum debitæ subjectionis & honoris: secundum similitudinem eorum qui dominis suis aliqua offerunt, in recognitionem dominii. Hoc autem pertinet ad rationem sacrificii. Quòd tamen ita intellige, *ex responsione ad 1.* ut oblatio sacrificii in communi, sit de lege naturæ, determinatio verò sacrificiorum sit ex institutione humana, vel divina.

Articu-

Articulo 2. docet, soli Deo sacrificium offerendum esse, quia exterior oblatio significat spirituale sacrificium, quo anima se Deo offert, sicut principio suæ creationis, & sicut fini suæ beatificationis. Secundum autem veram fidem, solus Deus est creator animarũ nostrarum, quia cùm sint immateriales, & per se subsistentes, non possunt aliter produci quàm per creationem, ut patet ex 1. *parte quæst. 118. artic. 2.* In solo etiam Deo animæ nostro beatitudo consistit, ut probatum est *1. 2. quæst. 2. artic. 8.* quia scilicet beatitudo est bonum perfectum, quod totaliter quietat appetitum; alioqui non esset ultimus finis, si testaretur aliquid appetendum. Cùm autem objectum voluntatis sit universale bonum, nihil eam potest quietare præter universale bonum, quod solum in Deo reperitur. Ex his ergo sequitur, nos debere soli Deo offerre exteriora sacrificia, sicut illi soli debemus sacrificium spirituale offerre.

Articulo 3, docet, oblationem sacrificii esse actum religionis, cùm sit specialis actus laudem habens ex eo, quod in divinam reverentiam fit. *Notat* tamen interdum ea quæ secundum alias virtutes fiunt, in divinam reverentiam ordinari; ut cùm aliquis facit eleëmosynam de bonis propriis, propter Deum, sicque actus aliarum virtutum quodammodo sacrificia dici posse. At verò esse alios actus, qui aliunde non habent laudem, quàm, quia fiunt propter reverentiam divinam; & tales actus esse propriè sacrificia, & pertinere ad virtutem religionis.

Nota ex responsione ad 3. Sacrificia propriè dici, quãdo circa res oblatas aliquid fit, sicut quòd animal occidatur, vel comburatur. Oblatio autem dicitur, cum Deo aliquid offertur, etiamsi circa ipsum nihil fiat, sicut dicuntur offerri denarii, vel panes in altari. Unde omne sacrificium est oblatio, sed non convertitur. Primitiæ verò oblationes sunt, quia Deo offerebantur, non autem sacrificia, quia nihil sacrum circa eas fiebat; at decimæ non sunt propriè sacrificia, vel

oblatio-

oblationes, quia non immediatè Deo, sed ministris divini cultus exhibentur.

Articulo 4. docet 1. Omnes teneri Deo offerre sacrificium interius; nempe devotam mentem. 2. Agendo de sacrificio externo propriè dicto, aliter ad hoc offerendum teneri existentes sub lege nova, vel veteri, aliter eos qui non sunt sub lege. Nam qui sunt sub lege, tenentur ad determinata sacrificia offerenda, secundum legis præcepta. Alii verò cùm non haberent determinata sacrificia, tenebantur aliquid exterius facere in honorem divinum, secundum condecentiam ad eos cum quibus habitabant. 3. Agendo de virtutibus, quæ sunt quędam sacrificia impropria, ad eas quæ sunt de præcepto omnes teneri, non autem ad eas quæ sunt supererogationis.

Nota, in lege nova nullum esse verum sacrificium, præter Eucharistiæ oblationem, ut passim Patres affirmant, ipsaque ratio satis ostendit: hoc enim sacrificium habet virtutem infinitam, sive ad placandum Deum peccatis nostris offensum, sive ad nova beneficia ab eo imploranda aut gratias pro antiquis agēdas. Quare frustra Deus propter hos similesve effectus, aliquod aliud sacrificium instituisset. Porro oblatio thuris, quæ fit in altari, non est sacrificium, ut ex eo patet, quia Ecclesia thuris suffitu imagines ipsas colere solet, & adolere incensum spectat etiam ad non Sacerdotes: cùm tamen sacrificium non nisi Deo, idque tantum à Sacerdotibus offeratur. Est ergo quædam cæremonia ab Ecclesia instituta, qua & majestas sacrificii Missæ commendatur, & mentes fidelium excitantur ad contemplationem mysteriorum, quæ in sacrificio latent.

RESOLUTIO III. *Inter actus Religionis externos, quibus aliquid Deo offertur, ponuntur oblationes, & primitiæ.*] De his agit S. Thomas *2. 2. quæst. 86.* per quatuor articulos, quorum 1. *docet*, oblationes non esse de præcepto, posse tamen contingere, aliquem ad oblationes teneri quadruplici ratione. 1. Ex

præcedenti conventione, sicut cùm alicui concedi-
tur aliquis fundus Ecclesiæ, ut certis temporibus
certas oblationes faciat, quod tamen habet ratio-
nem census. 2. Propter præcedentem deputationem,
sive promissionem: sicut cum aliquis offert dona-
tione inter vivos, vel cum testamento relinquit ali-
quam rem mobilem, vel immobilem in posterum
solvendam. 3. Propter Ecclesiæ necessitatem, puta si
ministri Ecclesiæ non haberent unde sustentarẽtur.
4. Propter consuetudinem, tenentur enim fideles, in
quibusdam solemnitatibus, ad quasdam oblationes
consuetas.

Notandum verò ex responsione ad 3. Eos qui obla-
tiones debitas non reddunt, posse puniri per sub-
tractionem sacramentorum, non per ipsum Sacer-
dotem, cui sunt oblationes faciendæ, ne videatur pro
sacramentorum exhibitione aliquid exigere, sed
per superiorem aliquem. Porro quod attinet ad eos,
qui oblationes ex donatione, aut testamento debitas
negare audent, ii juxta Canones sunt excommuni-
candi.

Articulo 2. docet, oblationes quæ à populo Deo
exhibentur ad Sacerdotes pertinere, non solum ut
eas in suos usus convertant, verum etiam ut fideliter
eas dispensent: partim quidem expendendo eas, in
his quæ pertinent ad cultum divinum: partim et-
iam in usum pauperum, qui sunt quantum fieri po-
test, de rebus Ecclesiæ sustentandi. Monet autem
in respons. ad 2. Religiosos posse oblationes recipere
tripliciter. 1. Sicut pauperes, per dispensationem
Sacerdotis, vel Ecclesiæ. 2. Si sint ministri altaris,
tunc enim possunt accipere oblationes sponte fa-
ctas. 3. Si Parochiæ sint eorum: nam tunc ex debito
possunt accipere oblationes, tanquam Ecclesiæ Re-
ctores.

Articulo 3. docet, posse fieri oblationes per se lo-
quendo, de qualibet re licitè possessa. Per accidens
tamen contingere, quòd de aliquo licitè possesso
oblatio

oblatio fieri non potest, puta si vergat in detrimentum alterius, ut si filius offerat Deo id, unde patrem nutrire debet, aut si inde possit oriri scandalum, ut si oblatio fieret de mercede prostibuli, quia videretur Ecclesia favere peccato. Hoc autem intelligi de obligatione publicè facta, nam si privatim & sine scandalo fiat, licitè acceptari poterit.

Articulo 4. docet, pertinere ad jus naturale, ut homo ex rebus sibi datis à Deo, aliquid exhibeat ad ejus honorem, sed quod talibus personis exhibeatur, aut de primis fructibus, aut in tali quantitate, hoc quidem fuisse in veteri lege jure divino determinatum, in nova autem lege definiri per determinationem Ecclesiæ: ex qua homines obligantur, ut primitias solvant secundum consuetudinem patriæ, & necessitatem ministrorum Ecclesiæ. Si tamen alicubi recepta est consuetudo, non solvendi primitias, non peccant qui eas non solvunt; saltem si ministri Ecclesiæ ex decimis, & oblationibus sufficienter possiunt sustentari. Imò si solæ decimæ ad hoc sufficiunt, non apparet cur fideles ad oblationes teneantur.

RESOLUTIO IV. *Solutio etiam decimarum inter actus externos Religionis numerari debet*] De hac materia agit S. Doctor *2.2. quæst. 87.* per quatuor articulos, quorum 1. *docet*, solutionem decimarum partim esse ex jure naturæ, partim ex institutione Ecclesiæ. Ex jure quidem naturæ, quatenus ratio naturalis dictat; iis qui divino cultui ministrant, pro salute populi, necessaria ad victum à populo ministranda esse: sicut & his qui communi utilitati invigilant, scilicet Principibus, & militibus, aliisque hujusmodi. Ex institutione verò Ecclesiæ, quia Ecclesia in nova lege statuit decimam partem solvendam, potiùs quam aliam, quam determinare poterat. In lege tamen veteri solutio decimarum erat de jure divino.

Nota 1. Etsi præceptum solvendi decimas, nō possit

abrogari, quatenus est naturale; posse tamen abrogari, qua parte est humanum, seu quoad illam determinationem partis decimæ, ut colligitur *ex responsione ad 5.* ubi S. Thomas monet, laudabiliter ministros Ecclesiæ decimas non requirere, ubi sine scandalo requiri non possunt, propter dissuetudinem, vel propter aliquam aliam causam; nec tamen eos peccare qui non solvunt, in locis illis in quibus Ecclesia non petit, nisi fortè propter obstinationem animi; si nempe ita sint affecti, ut habeant voluntatem non solvendi etiam si ab iis peteretur.

Nota 2. Variis de causis posse aliquem eximi à solutione decimarum, modo ministri Ecclesiæ aliunde habeant, unde sufficienter sustententur. 1. Propter consuetudinem non solvendi, quam aliqui existimant decem annis introduci posse, etsi alii communiter 40. exigant. 2. Ob legitimam præscriptionem, ad quam, si sit cum titulo probabiliter præsumpto, sufficiunt 40. anni, si verò sit sine titulo, requiritur tempus immemoriale. 3. Si Ecclesiastici transigant cum populo, de remissione decimarum, modo transactio illa fiat ex consensu Pontificis, si decimæ laicis remittantur in perpetuum, aut pro longo tempore; vel ex consensu Episcopi, si fiat transactio inter duas Ecclesias. Potest tamen quilibet beneficiarius, sine superioris authoritate, componere de decimis, sibi jam pro tempore præterito debitis, vel etiam de iis, quæ ipsi pro tota vita competent, quia sic non disponit de bonis Ecclesiæ, sed de propriis.

Articulo 2. docet S. Thomas, decimas solvendas esse de omnibus quæ homo possidet, quod probat, quia de unaquaque re est judicandum, præcipuè secundum ejus radicem. Radix autem solutionis decimarum est debitum, quo seminantibus spiritualia debentur carnalia; super hoc enim debitum fundavit Ecclesia determinationem solutionis decimarum; omnia autem quæ homo possidet, sub carnalibus contri-

continentur, & ideò de omnibus possessis decimæ sunt solvendæ.

Ut ista clarius percipiantur, *Nota 1.* decimas esse triplicis generis, quarum aliæ dicuntur personales, aliæ prædiales aliæ mixtæ. Personales sunt, quæ debentur ob industriam personæ, nempe mercaturam, venationem, ludum, &c. Prædiales verò quæ proveniunt ex fructibus terræ, arborum, piscinarum, molendinorum, &c. At mixtæ dicuntur, quæ oriuntur ex fructibus partim ex prædio, partim industria comparatis, ut sunt fructus animalium, lana, lac, caseus, butyrum, &c.

Nota 2. Quòd etsi ex jure communi, debeantur decimæ personales ex omnibus mobilibus, quæ fidelis propria industria comparavit, quæque sine injustitia retinere potest: hoc tamen jus per contrariam consuetudinem ferè ubique abrogatum est: quare inspicienda est, quoad solutionem ejusmodi decimarum, cujusque loci consuetudo. Quod spectat ad decimas prædiales, & mixtas, eæ per se loquendo solvendæ sunt ex omnibus fructibus, & proventibus rerum mobilium, & immobilium, idque integris; id est, ante ullam expensarum, tributi, vel pensionis deductionem, ut in jure statutum est, & observat S. Doctor *in responsione ad 4.* Qui tamen rectè monet, *in responsione ad 3.* honestate ministrorum non convenire, ut etiam minima, exacta diligentia requirant. Dixi, per se loquendo, seu attento jure communi, nam ex consuetudine fieri potest, ut decimæ non solvantur, ex fructibus omnibus.

Articulo 3. docet 1. Jus percipiendi decimas ad solos clericos spectare; illud enim jus spirituale est, cū consequatur illud debitum, quo ministris altaris debentur sumptus de ministerio, & quo seminantibus spiritualia, debentur temporalia. *Docet 2.* decimas ipsas posse ad laicos pertinere: quia cùm sint res corporales, possunt in usum quorumlibet cedere. Verùm majoris claritatis gratia.

Nota 1. Ex communi sententia, summum Pontificē ex justa causa, reditus decimarū laicis in perpetuum concedere posse. 2. Episcopos, & inferiores Prælatos potuisse, ante Concilium Lateranense, sub Alexandro III. habitum, Ecclesiæ suæ decimas concedere laicis, in feudum perpetuum. 3. Talem concessionē ex eo tempore, sine consensu Pontificis factam, ipso jure irritam esse. 4. Posse tamen laicum, tuta conscientia, retinere decimas, quas à tempore immemoriali titulo feudi possidet, si ignoratur an ante, an post tempora dicti Concilii, feudum illud comparaverit. 5. Posse quoque laicum, feudum justo titulo possessum, non modo Ecclesiæ, vel alteri loco pio concedere, sed etiam in laicum transmittere, ex cōsensu Episcopi. 6. Imò posse Episcopum, mortuo ultimo feudatorio, decimas nondum acceptatas, alteri infeudare: hoc enim non est bona Ecclesiæ alienare, sed alienationem aliàs factam, continuare, quod ex gravi causa, licet.

Quæres, cui loco debeantur decimæ: S. Thomas *in responsione ad 2.* ait 1. decimas personales deberi Ecclesiæ, in cujus Parochia homo habitat. 2. Decimas prædiales rationabiliter magis videri pertinere ad Ecclesiam, in cujus terminis prædia sita sunt: jura tamen determinare, in hoc servandam esse consuetudinem diu obtentam. 3. Pastorem qui diversis temporibus, in duabus Parochiis gregem pascit, debere proportionaliter utrique Ecclesiæ decimas solvere. 4 Quia ex pascuis fructus gregis proveniunt, magis deberi decimam gregis, Ecclesiæ in cujus territorio grex pascitur, quàm illi in cujus territorio ovile locatur.

Articulo 4. docet 1. Clericos ut sic, non teneri ad solutionem decimarum; quia idem nō potest esse causa dandi, & recipiendi, sicut nec causa agendi, & patiēdi: at clericis inquantum sunt ministri altaris, decimæ à fidelibus debentur. Ergo clerici ut tales, seu ut habent Ecclesiasticas possessiones, decimas solvere

non

non tenentur. *Docet 2.* clericos alia ex causa obligari ad solutionem decimarum, nempe quatenus possident proprio jure, vel ex successione parentum, vel ex emptione, vel quocunque hujusmodi titulo.

Notandum autem ex responsione ad 1. Clericos de propriis prædiis, teneri solvere decimas Parochiali Ecclesiæ, etiamsi ipsi sint ejusdem Ecclesiæ clerici; quia aliud est habere aliquid ut proprium, aliud ut commune. Prædia verò Ecclesiæ non esse ad solvendas decimas obligata, etiam si sint intra terminos alterius Parochiæ. Ex quibus postremis verbis colligi potest, Resolutio illius difficultatis, an una Ecclesia teneatur solvere decimas, de hæreditate ipsi concessa, quæ in territorio alterius Ecclesiæ sita est, & ex qua tali Ecclesiæ decimæ pendi solebant. Videtur enim negandum, ex mente S. Thomæ, quem nonnulli recentiores sequuntur. Verùm hoc paulò durum apparet, quia sic contingere posset, unam Ecclesiam successu temporis suis omnibus bonis spoliari: quare doctrina S. Thomæ intelligenda est, nisi inde grave aliquod incommodum oriatur, quod Episcopi judicio determinandum erit.

CAPUT IV.

De voto, quo aliquid extrinsecum Deo promittitur.

RESOLUTIO I. *Inter actus externos Religionis numeratur etiam votum, per quod homines Deo aliquid promittunt, quod tenentur reddere.*] De hac materia agit S. Doctor *2. 2. qu. 88.* per 12 articulos, quorum 1. *docet*, tria ad votum ex necessitate requiri. 1. deliberationē. 2. propositum voluntatis. 3. promissionem, in qua perficitur ratio voti. Duo autem alia interdum superaddi, ad quandam voti confirmationem, nempe pronunciationem oris, & testimonium aliorum. Unde ait votum, juxta Magistrum, esse testificationem quandam promissionis spontaneæ, quæ Deo, & de his quæ sunt Dei, fieri debet.